

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A SPORTMENEDZSELÉS- ÉS SZERVEZÉS
FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI A DEBRECENI
EGYETEMEN**

Nagy Ágoston

Témavezető:
Dr. Berde Csaba
egyetemi tanár

DEBRECENI EGYETEM
Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola

Debrecen, 2010

1. BEVEZETÉS

1.1. A témaválasztás indoklása

Az egységesülő Európában kialakult értékrend szerint az állam egyik legfontosabb célja, hogy állampolgárai életminőségét, egészségi állapotát folyamatosan javítsa. Minőségi munkára csak megfelelően edzett, tetterős társadalom, csoport, egyén képes. Mindezt leghatékonyabban az aktív sportolás megkülönböztetett, átfogó – nem csak pénzügyi – támogatása révén érhető el. E témakörben folytatott kutatások eredményei alapján teljes bizonyossággal kijelenthető, hogy optimális esetben a sport az élet, elidegeníthetetlen tevékenysége, amely támogatásra érdemes, támogatásra szorul, hiszen átfogó eszközként, a modern társadalom negatív hatásainak ellensúlyozására, kiküszöbölésére hatékony megoldásokat kínál. A mindenkori kormányzatnak, a gazdaság szereplőinek, irányítóinak, résztvevőinek nem szabad kihasználatlanul hagyni a sportban rejlő lehetőségeket (Sport XXI. Nemzeti Sportstratégia, 2007).

A magyar felsőoktatásban jelenleg több százezer hallgató tanul különféle képzési formákban. A jövő társadalmának, Magyarország lakosságának teljesítőképessége nagyban függ a felnövekvő nemzedék teherbíró képességétől, egészségétől a kialakuló életviteli és mozgásigénytől. Az oktatási rendszerben a sport, a testnevelés helyzetének erősítése, a diákok sportolási igényének kialakítása és annak fenntartása rendkívül fontos feladat.

A Debreceni Egyetem kiemelkedő szellemi központ. Egyre jelentősebb hatással van a régió gazdasági és társadalmi fejlődésére, kulturális felemelkedésére. Az egyetem stratégiáját tekintve jelentős területet képvisel a sporttevékenység. Az Egyetem Tanácsa 2004 novemberében elfogadta új sportkoncepcióját. Ezután kezdődhetett el a sportigazgatóság irányításával a helyzetelemzés, amely értékelte az egyetem – elsősorban országos, illetve helyi sportéletben- betöltött szerepét. Ezután készült el a Debreceni Egyetem Átfogó Operatív Sportprogramja, amelyben megfogalmazódtak a sporttal, az egészséges életmóddal összefüggésben lévő területek legfontosabb céljai. Megtörtént a program megvalósítása szempontjából mérföldkőnek számító lépések periodizálása. Időben behatárolhatóvá vált az új elemek bevezetése. A tevékenységek ellenőrizhetővé váltak annak érde-

kében, hogy az iránykövetés helyessége módosítható legyen. A program megvalósításának eredményeképpen létrejött a SPORT-OKTATÁS- KULTÚRA hármas egysége.

Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz magával hozta az új területi egységek, az ún. nagy régiók kialakítását. A tervezési-statisztikai egységekként működő régiók egyre fontosabb szerepet kapnak a regionális területi politikában és a fejlesztések meghatározásában. Az Európai Unió regionális politikájának legfontosabb stratégiai célja ugyanis a fejlődésben elmaradott térségek felzárkóztatása. Magyarország pedig az EU teljes jogú tagjaként új lehetőségeket kap az elmaradott régiók fejlesztésére (HORVÁTH,1998; BARANYI,2008; BUDAY-SÁNTHA,2001).

Magyarország, és az Európai Unió egyik legelmaradottabb régiójában található az ország egyik legsikeresebb felsőoktatási intézménye. A XVI. századi történelmi gyökerekkel bíró, az ezredforduló évében megalakított, és 2000-ben ismét integrálódott Debreceni Egyetem Észak-kelet Magyarország egyik legtekintélyesebb intézménye, felsőoktatási és tudományos központja lett. Az egyetem különböző mutatói alapján előkelő helyet foglal el a felsőoktatási intézmények rangsorában. A tudományos munka és az alkalmazott kutatás rendkívül sokoldalú. Az ország legszélesebb képzési spektrumát kínáló intézményben közel 300 szakon, több mint 10 tudományterületen folyik a hallgatók képzése főiskolai, egyetemi szinten, szakirányú továbbképzéseken és felsőfokú szakképzések keretében. Az egyetemet is érintő minden fejlesztési program fontos részét képezik az életminőség javítását célzó beruházások (pl. diákszallók, sportlétesítmények, kulturális célú fejlesztések stb.) (SZABÓ, 2003; NAGY– RÓFI, 2008.)

2. A KUTATÁS CÉLKITŰZÉSEI

A felsőoktatási intézmények versenyhelyzetbe kerültek. Nem csupán fejlődésükről, hanem létükről is szó van, amikor döntéseket kell hozniuk költségvetésről, tervekről, stratégiáról. Az új megoldások segíthetnek javítani a Debreceni Egyetem versenyképességét, amelyek révén az egyetem meghatározó szerepe a város és a régió életminőségi programjában fokozottabban érvényesülhet.

A sport területén kialakult helyzet átfogó elemzésével elkezdődött egy értékelés, amely rávilágított a hiányosságokra és lehetőség nyílt arra, hogy összefüggő rendszer-

ben egy modern igényeknek megfelelő, aktuális egyetemi átfogó operatív életminőségi program megvalósítására irányuló elképzelések fogalmazódhassanak meg, amelynek középpontjában az egészséges életmód áll. A program, akárcsak a doktori értekezés célja is, hogy elmozdítsa az egyetemi sporttevékenységek szerepét a holtpontról, és hatása megváltoztassa, fejlessze a hallgatók és a régió lakosságának sportos életmód szemléletét, melynek köszönhetően javulhatnak a térségben élők életminőségi mutatói.

A hallgatók életmódkultúrája és sportja hozzátartozik az autonóm személyiség életformájához. A német hagyományok nálunk élnek tovább, tudniillik Németországban már előbbre járnak az angolszász modellt illetően. Ennek lényege, hogy egyetemi hallgatónak lenni életformát jelent. És ennek feltételeit az egyetemi campusok nyújtják is. Éppen ez lenne az integráció egyik értelme, és az egyetemi városokban el is indult az ilyen irányú mozgás, hogy olyan campusok jöjjenek létre, amelyekben magas szintű oktatási intézmények mellett az egészséges életmódot szolgáló, a 21. századnak megfelelő színvonalú kollégiumok, infrastruktúra és nem utolsósorban sportlétesítmények állnak rendelkezésre.

A korábbi évtizedekben az oktatásból 18 éves korban kikerülők nagy része nem tántult tovább, így hatással nem lehettünk további életükre, életvitelükre. Ők a munka világába kerülve általában korán elhagyták a még igazából ki sem alakult mozgásigényüket, fiatalként hirtelen kerültek merőben új viszonyok közé, ahol nem tudták beilleszteni a rendszeres sportot mindennapjaikba. A felsőoktatásban megjelent tömegek felhívják a figyelmet arra, hogy a korábbiakkal ellentétben nagy hallgatói létszám mozgására és szemléletbeli nevelésére nyílik lehetőségünk. Mindez egy olyan korosztályban, amely a felnőttkorba lépve, de védett körülmények között, már az önálló akarat, igény, a család szoros kötelékéből való eltávolodás, a saját lábára állás elnyújtott időszakában él és igazából ekkor alakítja ki későbbi szokásait (BÁCS, 2004).

A versenyszférában érdekelt multinacionális cégek már régen felismerték a korosztályban rejlő lehetőségeket a szokások kialakításának terén, és ádáz harcot folytatnak egy-egy felsőoktatási intézmény szolgáltatási palettáján való megjelenésért, különösen a kizárólagosság megszerzéséért. Ez a sportban sem működhet másképp. A hagyományos magyar családmódban nincs nagy szerepe a rendszeres sportolásnak, bár a magyar nép sportszeretete lehetőséget kínál arra, hogy ez hosszabb távon megváltozzon. E cél elérésére leghatékonyabb lehetőségünk a felsőoktatásban van, melynek keretében meg-

erősíthetjük, stabilizálhatjuk az alsó-, és középfokú oktatásban elültetett sportolás iránti igényeket. A felsőoktatásban is szemléletváltásra van tehát szükség, hiszen az utóbbi évtizedekben mostohagyerekként, szükséges rosszként kezelték, vagy megtűrték testnevelést és sportot, azt feltételezve, hogy felnőtt (18. életévüket betöltött személyekről lévén szó) emberekről van szó, akik saját belátásuk szerint sportolhatnak.

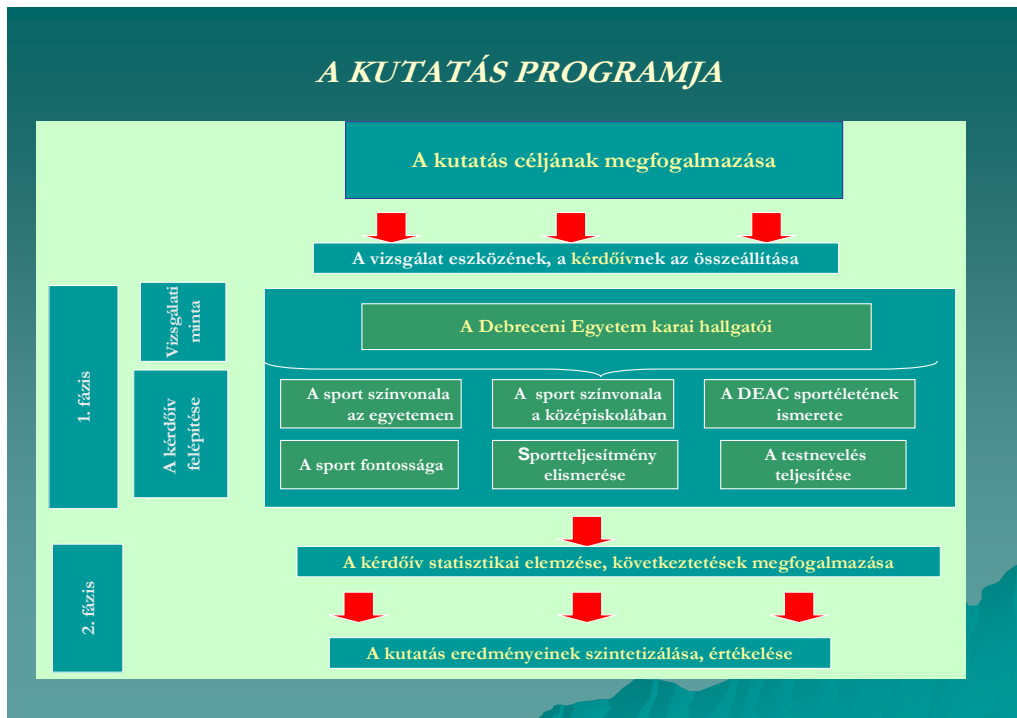
Magyarország egyik legszélesebb képzési kínálatával rendelkező, példaértékű gazdálkodást folytató intézménye az ország egyik legelmaradottabb régiójában igyekszik megőrizni a kivívott versenyelőnyét a hazai felsőoktatási palettán, és versenytársává válni az európai felsőoktatási intézményeknek. A tudásalapú gazdaság megteremtésének elengedhetetlen alapjait kell, képezzék a jelentős kutatási-fejlesztési potenciállal rendelkező felsőoktatási intézmények, az egyetemek, köztük a Debreceni Egyetem is. Ebben a helyzetben, tekintettel az európai integrációs folyamatok új kihívásaira, egyáltalán nem mellékes kérdés, hogy milyen intézményi lehetőségek állnak rendelkezésre a régió életminőségének fejlesztésére? Milyen szerepe lehet a Debreceni Egyetemnek ebben a fejlődési folyamatban? Milyen kapcsolódási pontok vannak a felsőoktatási intézmény és a régióban működő életminőségi programok között? Hogyan tudja a felsőoktatási intézmény saját erőforrásait a régió fejlődésének szolgálatába állítani? Az ilyen és ehhez hasonló kérdésekre egyre intenzívebben keresik a választ a felsőoktatási intézmények, így a regionális központban működő Debreceni Egyetem is.

A felgyorsult és globalizálódó világban a társadalmi-gazdasági változásokra az egyetemeknek is gyorsabban, pontosabban kell reagálni. Az intézmény központi stratégiájának kialakításakor nem elég az előrejelzésekre, tendenciákra koncentrálni. A saját felmérések, elemzések szintén segíthetik a sikeres döntések, irányvonalak kijelölését. Az értekezés elsődleges célja éppen a régiót jellemző speciális életminőségi mutatók, tényezők rendszerbe foglalása, különös tekintettel az egyetemista korosztály helyzetére, a régió legnagyobb képző intézményének új lehetőségeinek és úttörő szerepének elemzésére.

3. ELŐZMÉNYEK ÉS AZ ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

Az értekezés első része a téma elméleti alapjait tekinti át, a hazai és nemzetközi szakirodalmi források feldolgozásán keresztül közelít a Debreceni Egyetem potenciális

szerepének bemutatáshoz. Bemutatja továbbá, hogy milyen módszerek segítségével, illetve milyen adatok felhasználásával vizsgáltam meg Magyarország egyik legelmaradottabb régiója, az Észak-alföldi régió életminőségét befolyásoló tényezőit.

1. ábra: A kutatás programja

Az egyes területi egységek életminőségére ható tényezők rendszerbe foglalásakor az elemzés a *Sport XXI Nemzeti Sportstratégia (2007)* által megalkotott alapelvekből indult ki. Ez a modell értékű stratégiai irányelv nemcsak a regionális életminőség mérésének, hanem az életminőség javítására szolgáló fejlesztési elképzeléseknek, valamint a háttérben húzódó, az életminőséget hosszútávon determináló sikerességi faktoroknak alkotja logikai háttérét. A kutatás empirikus alapjául olyan – egymással szorosan összefüggő-kérdőívek szolgálnak, amelyek elemzésével meghatározhatóak az egyetemi sporttevékenység és sportszolgáltatások által kielégíthető igények, feladatok. Lehetőség nyílik az egyetemi sport szerepének vizsgálatára a régióban található három megye vonatkozásában. Az országban egyedülálló a Debreceni Egyetem sportstratégiája, ezért a városi és régiós igények szervezett felmérése és értékelése nem csupán lokális hatású eredményt hozhat, hanem országosan is fejlesztheti a magyar és a felsőoktatási sport működését.

A kérdőíves vizsgálat kiterjed az egyetemi polgárokra, városi és régiós sportklubokra, szövetségekre, középiskolákra, sportiskolákra, de felmérjük a média és az üzleti szféra kapcsolódási lehetőségeit is, precedens értékű összehasonlítások készülnek külföldi példák alapján. Végül, de nem utolsósorban vizsgálat tárgyát képezi a sportlétesítmény-gazdálkodás, a sportszolgáltatások minősége, a sportszerkezet, a szervezeti felépítés hatékonysága és fejleszthetősége. A különféle vizsgálatokból levonható következtetések irányt mutathatnak a gyakorlati és stratégiai tennivalók tervezéséhez. Az adatok statisztikai kiértékelésére és elemzésére használt módszerek külön fejezetben kerülnek részletesen ismertetésre.

3.1. Az empirikus vizsgálatokhoz alkalmazott statisztikai módszerek

➤ *Megbízhatóság*

Az adathalmaz megbízhatóságának, hitelességének (reliability) vizsgálatára több módszer létezik. Én a konzisztencia becslés módszerét alkalmaztam, ezen belül is a Chronbach – Alpha mutatót számoltam, mely egyetlen értékkel dönti el a megbízhatóságot. E mutató értéke az egyes kérdéscsoportok esetében a táblázat szerint alakult. Látható, hogy az értékek magasabbak, mint az előírt 0,6-os érték, ezért az adatokat megfelelőnek tekintettem a további vizsgálatokra.

➤ *Főkomponens-elemzés*

A főkomponenselemzés nagy adathalmazok vizsgálatára alkalmas eljárás, amely képes olyan többváltozós összefüggések leírására.

➤ *Az Anova módszer*

Arra a kérdésre kerestem a választ, hogy van-e jelentős különbség az egyes ismérvek (pl. nem, kar, évfolyam, tanulmányi átlag) alapján csoportosított főkomponensértékek között, illetve egy-egy csoporton belül az értékek szórása és a csoportok közötti szórás eltér-e.

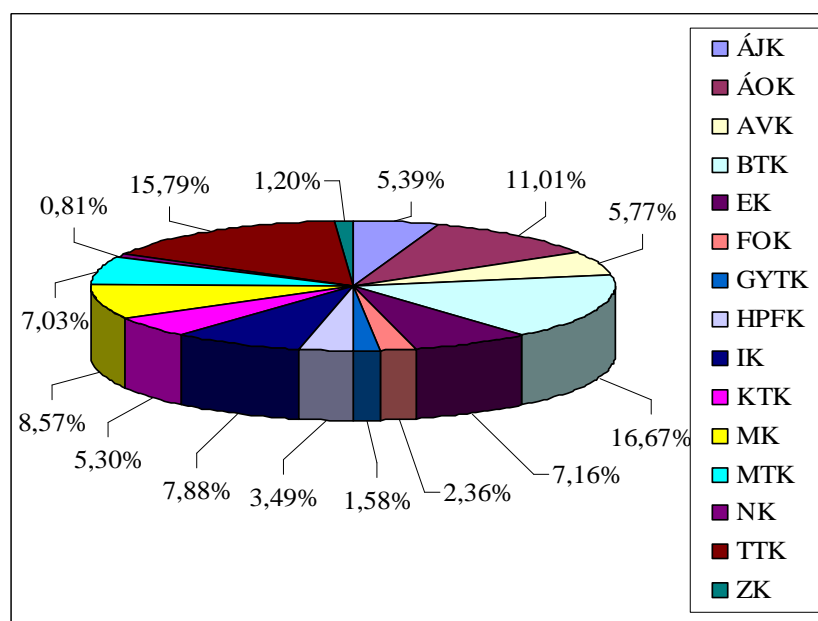
➤ *Kruskal – Wallis Variancia analízis*

Az elemzés az egytényezős varianciaanalízis nem paraméteres megfelelője. Akkor alkalmazzuk, amikor a paraméteres változathoz nem teljesült a normalitási feltétel, illetve ordinális mérési szintűek a függő változók.

➤ *Klaszterelemzés*

A klaszteranalízis a többváltozós statisztikai módszerek egyik legismertebb eljárása, amely tulajdonképpen egy csoportosító eljárás. A megfigyelési egységekhez rendelt változók mentén kívánjuk a megfigyeléseket csoportosítani. Célunk olyan klaszterek létrehozása, amelyeknek elemei a lehető legszorosabban kapcsolódnak egymáshoz és viszonylag jobban eltérnek a többi klaszter elemeitől (KOVÁCS–BALOGH, 2007).

A minta elemszáma 2950, a reprezentativitás teljesül a kar szerinti megoszlásra, hiszen az alapsokaságban is hasonlóan alakulnak az arányok a karok tekintetében. A minta hitelességét a megbízhatósági elemzéssel is igazoltam az ún. Cronbach alpha mutató használatával. Mivel a mutató értéke minden esetben meghaladta a kritikus 0,6-os értéket, így a mintát hitelesnek tekintettem (2. ábra).

A minta kar szerinti megoszlása

N=2950

2. ábra: A minta reprezentativitása és megbízhatósága

Forrás: Saját szerkesztés.

4. AZ ÉRTEKEZÉS FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A felsőoktatás tömegessé válásával a felsőoktatási intézmények szerepe és feladata átértékelődik. Az egyetem, mint tudásközpont, vélemény és világnézet formáló hatása

nyilvánvaló. Minden tevékenység és program, hatással van az egyetem polgáira és közvetve azok jelenlegi és későbbi családjára is. Éppen ezért vizsgáltam értekezésemben a Debreceni Egyetem hallgatóit a 2007/2008-as tanévben.

Megítélésem szerint a *felsőoktatási sport számára nem csupán az a feladat, hogy az Unió sportpolitikájával összhangban, biztosítsa valamennyi hallgató számára a heti két óra ingyenes sportolási lehetőséget, hanem az élethosszig tartó testmozgás és az egészséges életmód fontosságát kell hirdetnie. Általánosan és speciálisan képzett fiatal értelmiségieket kell nevelnünk, akiknek életmódjához napi szinten hozzátartozik az egészség szemlélete.*

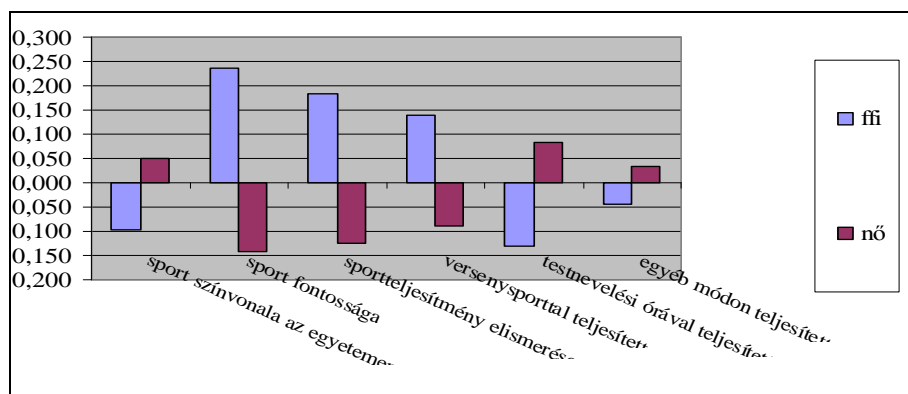
A végzett hallgatók jelentős része marad a diploma megszerzése után a régióban. Így az egyetemi tanulmányok során szerzett megerősítések elkísérik ezeket a fiatalokat is, akik szokásmódjukkal és sportos értékrendjükkel egy egészségesebb társadalom kialakulását generálhatják, hiszen a sportolás kiemelkedően hozzájárul a hallgatók és a népesség közérzetének – a mentális és fizikai egészségi állapotának javításához-, és sajátos funkciói révén eszköz az egészséges társadalom megteremtéséhez, a közösségi kapcsolatok fejlesztéséhez, a népesség gazdasági aktivitásának előmozdításához, az esélyegyenlőséghez, a nemzeti értékek és az önbecsülés erősítéséhez. Ezért közvetett és közvetlen módon a Debreceni Egyetem átfogó életminőségi programja lehetőséget és egyben felelősséget is jelent azok számára, akik formálják a programot és annak részeit. E feltevést igazolja az a karrierkövetési kutatás, amely 7300 végzett hallgatót kérdezett meg az elhelyezkedésükről és letelepedésükről. Ezek szerint a 900 válaszadó 62%-a az Észak-alföldi régióban találta meg diplomás karrierje első munkahelyét. Ez az adat a 2005–2007-ben végzett hallgatókat vizsgálta.

Egy intézmény megítélését, kialakított, illetve megszerzett imázsát az intézményről kialakított vélemények is befolyásolják (MALHOTRA, 2002). Azok véleményének van jelentősége, akik közvetlen kapcsolatban vannak az adott egyetemmel. Elsősorban a hallgatók kritikus és fejlett kritikai érzéke formálhatja a rendszerben működő életminőségi programot.

A vidéki tudományegyetemek hallgatóinak 65–75%-a annak a régiónak a lakója, ahol a felsőoktatási intézmény található, a budapesti egyetemek hallgatóinak fele helybeli (KOLTAI-NÉMETH, 2002; CSAPÓNÉ, 2004). Az Országos Felsőoktatási Fel-

vételi Iroda megállapítása szerint a Debreceni Egyetem legnagyobb vonzáskörzete az Észak-alföldi régió, valamint az Észak-magyarországi régió (OFFI, 2003). A Debreceni Egyetemre jelentkezők inkább a keleti országrészből kerülnek ki, így a vonzáskörzet miatt az intézmény zártabbnak tekinthető. Ezt támasztja alá POLÓNYI (2003) azon megállapítása, hogy négy vidéki egyetem közül a Debreceni Egyetem regionális rekrutációja a legmarkánsabb. A vizsgálatban az állandó lakhelyre vonatkozó kérdésre a válaszadók 64,7%-a az Észak-alföldi régiót, 16,5%-a az Észak-magyarországi régiót, 10,2%-a pedig Budapestet (BP) nevezte meg. Megyék tekintetében Hajdú-Bihar megye (HBM) 42%, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (SZSZB) 18,3%, és Borsod-Abaúj-Zemplén megye (BAZ) 12,3% ad otthont a hallgatóknak.

Hipotézisem szerint, a férfiak számára fontosabb a sport, mint a nők számára. A sportteljesítményt is jobban értékelik, ezért inkább a versenysporttal teljesítik a testnevelési követelményeket. Ez önmagában erőteljesebb sport iránti elhivatottságot jelez. A nők jobbnak ítélik a sportolási feltételeket, szívesebben teljesítik testnevelési órákon a követelményeket (3. ábra).

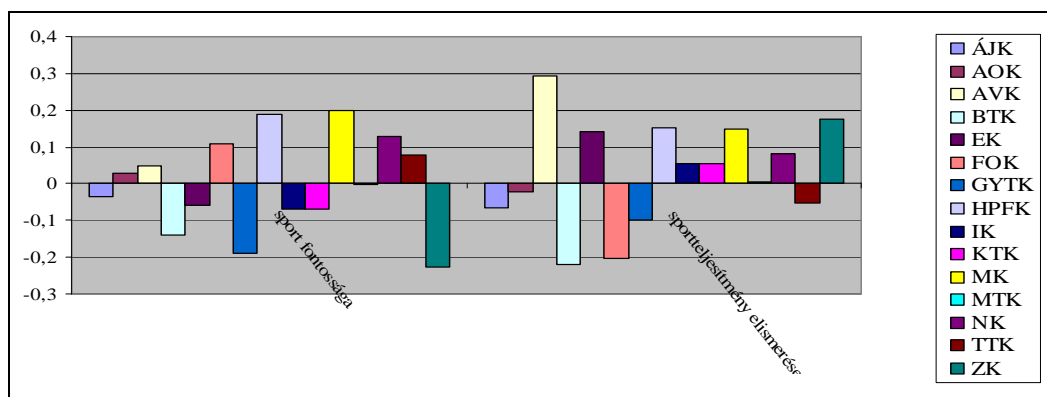
p<0,05; N=2950

3. ábra: Az egyes főkomponensértékek alakulása nemek szerint

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

Második hipotézisem szerint az egészséggel foglalkozó hallgatók jobban ismerik, komolyabban veszik a sportolás lényegét és üzenetét. Így megállapítható, hogy az

ÁOK és FOK hallgatói jobban ismerik a DEAC versenysport tevékenységét (4. ábra). Az ábrából jól látható, hogy az AMTC sport irányú törekvései nem hiábavalóak.

$p < 0,05$; $N = 2950$

4. ábra: A sport fontossága és elismerése karonként

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

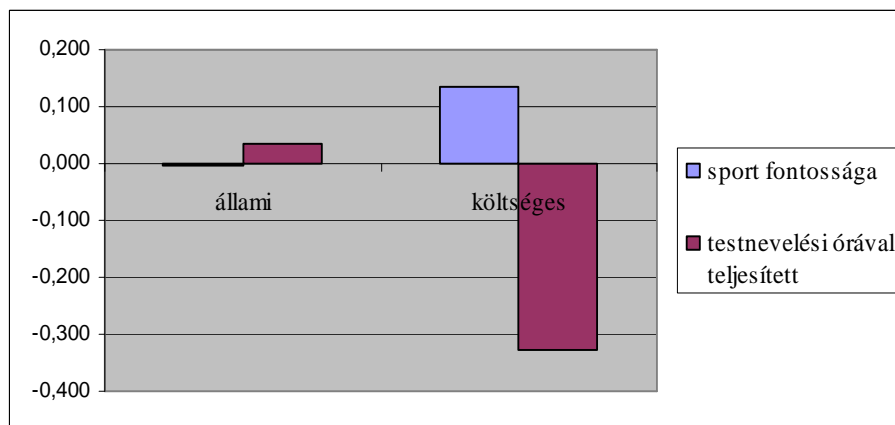
Jobbnak tartják az egyetemi sport színvonalát. Nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy a lokális sportélet egy jelentős és négy évtizede sikerrel működő program köré épül. A Medikus Kupára történő kiválasztás, a felkészülések, az elő-versenyek mélyen a köztudatban van. Szerencsés az esemény rendezésének időpontja is, hiszen a tavasz végén van, így ténylegesen végig kíséri a magyar és külföldi hallgatók szabadidős programjait. Az is erősíti a pozitív megítélésüket, hogy sikerült a legnépszerűbb állandó és szezonális sportágakat megtalálni.

A nagyobb karok előéletében is megtalálhatóak az ágazati versenyek. Az agráros karok eredményei ebben a főkomponens értékben azért lehetnek alacsonyabbak, mert például 8 éve nem működik a Medikus Kupához hasonló Agrár Sport Napok versenyszere. Ugyanígy kisebb motivációs ereje van a Műszaki Felsőoktatási Sport Napoknak is, hiszen az október közepi verseny hamar véget ér és nem jelent egész évben át feladatot és kihívást a lehetséges szereplőknek.

Fontos kiemelni, hogy a karok szerinti főkomponens érték a két vidéki kar esetében a legalacsonyabb. A HPFK és az EK minimális infrastruktúrával rendelkeznek. A távolság miatt kívül esik az egyetemi versenysport az érdeklődési körüktől. A képzés típusának vizsgálata alapján is erősödik, hogy az osztatlan képzésben tanulók – ÁOK,

FOK- elégedettebbek a középiskolai sportolás színvonalával, s jobban ismerik a DEAC-t. Ők azok akik nagyobb arányban vesznek részt testnevelési órákon.

A *harmadik hipotézisem*, hogy az államilag támogatott hallgatók körében – akik inkább a testnevelés órákon teljesítik a feltételeket – kevésbé fontos a sport, mint a költségtérítéses hallgatók esetében. A fizetőképes hallgatók a minőséget értékelik. A térítéses szolgáltatásokért hajlandóak fizetni (5. ábra).

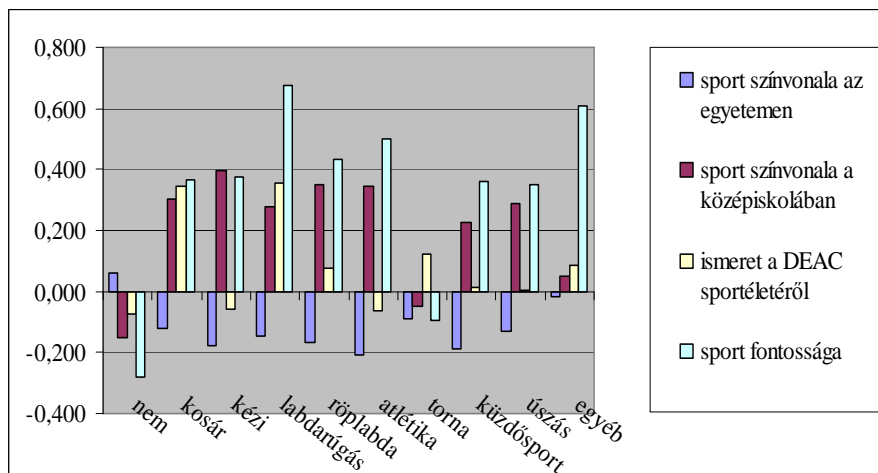
p<0,05; N=2950

5. ábra: Az állami és költségtérítéses hallgatók közötti véleménykülönbség

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

A jobb infrastruktúra vonzóbb és motivációs szempontból is versenyképesebb. Ezért tartom fontosnak, hogy a sportlétesítmények fejlesztésére helyezjük a hangsúlyt, melynek következtében várható eredmény lesz a hallgatók tömeges részvétele a helyi programokban. Mivel a minőséget fizetik meg a hallgatók, így nem csupán a térítésmentes testnevelés kínálatának bővítésére kell koncentrálni, hanem a szolgáltatások palettáját is tervszerűen kell felépíteni, ugyanis az új létesítmények üzemeltetéséhez folyamatos bevételekre van szükség. A jelenlegi kapacitást teljesen kimeríti a sportprogram, ezért várható, hogy a városi sport különböző szintjei ugyanúgy élnének a nagyobb kínálattal, mint az egyetemi sport rohamosan növekvő igényei.

A diák-, és egyetemi sport lebegő szerepével magyarázható a *negyedik hipotézisem*. A sport azok életében fontos, akik a középiskolában is sportoltak. Az ő értékrendjük alapján nincsenek megelégedve az egyetemi sport színvonalával. A középiskolai sport színvonalával a kézilabdások voltak leginkább elégedettek (6. ábra).

<0,05; N=2950

6. ábra: Középiskolás versenyszerű sport összefüggése az egyes főkomponensekkel I.

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

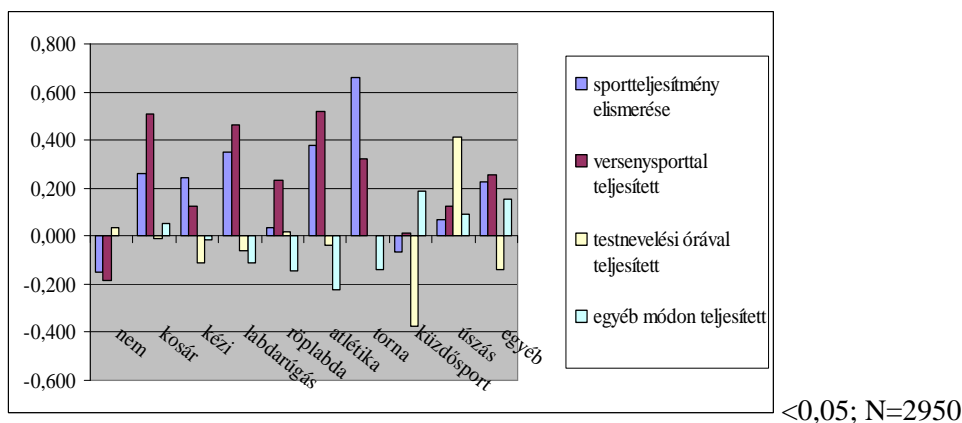
A minőségi egyetemi versenysportban sportoló fiatal felnőttek kettős versenyzést végeznek. Egyrészt saját klubjukban alkalmazottként sportolnak, – ez általában nem az egyetemi sportklub -, másrészt alkalmanként magukra húzzák az egyetemük tradicionális mezét is. Az ilyen versenyeknek a szerepe, a hatása, és az elismertsége sokkal kisebb, mint a középiskolában. A színvonal nem alacsony, hiszen nem ritka, hogy olimpiai sportolók versenyeznek egymással, ám a működtetés és a sportolók anyagi támogatása – sport nyelven – nincs azonos „súlycsoportban”. A profi klubok elszívó és megtartó hatása érvényesül. Beavatkozás nélkül az egyetemi sport nem tud a következő szintre lépni.

A magyar versenysport szerkezete örökölte a jelenleg is érvényben lévő rendszert. A korábbi sportegyesületi gyökerek lassan elvesztik létjogosultságukat. Kihalnak a mamut egyesületek. A sporttörvény a gazdasági társaságokra épülő sportműködtetést szorgalmazza. A vállalati, és állami dotációból működő sportegyesületek belterjessé kezdenek válni. Megváltozott a finanszírozási rendszer. Az elnyerhető támogatások nem elégségesek a fenntartáshoz. Ráadásul a kiírók stratégiája is inkább a szabadidősportot támogatja.

Ebben a helyzetben átmeneti jellegű a versenyeztetés. Ugyanis az egyes sportágak fogadó klubjainak célja az a kötelező feladat, mely szerint minőségi utánpótlás neve-

lést kell folytatniuk. Ez továbbra sem a diáksportra épül. Nem mondható el tehát az sem, hogy a folytonosságot az egyetemi sport jelentené, amely Magyarországon ezért nem is az amatőr sport csúcsa a szó szoros értelmében.

Régiós szinten nem meglepő a kézilabdázás jelentősége, hiszen siker sportágnak számít. A diákolimpiákon, az országos utánpótlás versenyeken, de még a MEFOB versenyein is igen eredményes sportág, mely sok évtizedes hagyományokkal rendelkezik. Hatása jelentős az emberek tudatában. Városunk kiemelkedő csapatához a DVSC-hez rendkívüli módon kötődnek a sportszeretők. Ki kell emelni, hogy általában a Debreceni Egyetem hallgatói közül többen is szerepelnek a női válogatottban, akik az Egyetemi és Szövetségi Világbajnokságokon és az Olimpiákon is képviselik az intézményt (7. ábra).

7. ábra: Középiskolás versenyszerű sport összefüggése az egyes főkomponensekkel II.

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

A Magyar Egyetemi- Főiskolai Sportszövetség (MEFS) és a MOB egymástól külön, de azonos szándékkal kíván hatással lenni a magyar egyetemi sportra. A Magyar Sport elsőszámú szervezete a Magyar Olimpia Bizottság, felismerte annak a fontosságát, hogy az egyetemi sportot helyzetbe kell hozni. Alulról építkezve az egyéneket támogatja, példákat kíván állítani a magyar leendő értelmiség elé. Ezért hozta létre – sok egyéb kezdeményezés mellett – a Magyar Olimpikon Életút Programot, melyhez éppen húsz felsőoktatási intézmény kapcsolódott. Az egyetemista olimpikonok anyagi támogatást kapnak. Ez garantálja, hogy az intézmény és a MOB egyaránt figyelemmel kíséri a sportolók tanulmányait és sport karrierjét. A MEFS úgy véli, minden élsportolóval törődni kell, egyezmények nélkül is.

A válaszok elemzésével megerősítést kaptam arra a feltételezésemre, hogy szükség van a sporttevékenység szisztematikus elismerésére, mely a felvételtől kezdődik az egyetemi hallgatók életében. Akik sporttevékenységét jobban értékelték középiskolásokban, jelenleg is többet sportolnak másokhoz képest. Tehát az eredményesség értékelése és a motivált, rendszeres testedzés között van pozitív transzferhatás.

Ötödik hipotézisem, hogy érdemes befektetni a sport szerkezeti modernizálásába és a létesítmények fejlesztésébe. A közel 3000 megkérdezett hallgató nagyobb része rendszeresen költ a sportra. Belépőt, szolgáltatást vásárolnak. Minél többet költenek, annál elégedetlenebbek az egyetemi sport színvonalával.

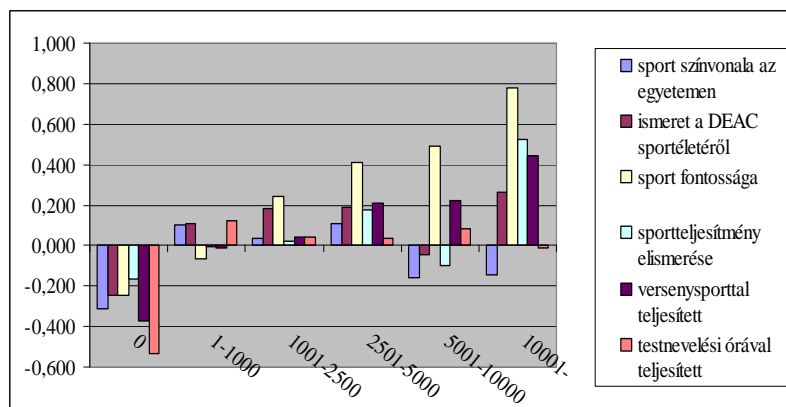
A korrelációs elemzés szerint az alábbi változók között gyenge összefüggés mutatható ki, ha az előjel negatív, akkor az összefüggés ellentétes irányú, például minél több órát teljesített valaki versenysporttal, annál kevesebbet teljesített testneveléssel. Akinek a sport fontosabb szerepet tölt be az életében, az többet is költ rá. Aki több pénzt költ rendszeresen sportra, a heti sportolási alkalmak száma is magasabb.

1. táblázat: A sportolásra fordított kiadás mértéke és a rendszeres sportolás összehasonlítása

	<i>Heti sportolási alkalmak száma jelenleg. (minimum 30 perc alkalmanként)</i>	<i>Mennyi pénzt költ havonta a rendszeres sportolásra?</i>	<i>versenysport</i>
Mennyi pénzt költ havonta a rendszeres sportolásra?	0,474	X	X
sport színvonala a középiskolában	X	X	X
sport fontossága	0,416	0,336	X
Testnevelési órával teljesített	x	X	-0,30469

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

E fizetőképes közeg megnyerhető az egyetem sportprogramjának, amennyiben az intézmény felveszi a versenyt a városban található modern infrastruktúrával. Ezt támasztja alá az a vizsgálati eredmény, hogy aki rendszeresen többet költ a sportolásra, nagyobb heti gyakorisággal vesz részt sportfoglalkozásokon (8. ábra).

<0,05; N=2950

8. ábra: A havi sportra költött összeg összefüggése a főkomponensekkel

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

Hatodik hipotézisem szerint az új egyetemi képzési rendszer rontja a hallgatók sportolási igényeit és lehetőségeit.

Megszűntek az évfolyamok, a csoportok. Nincsenek tankörök és a közösségi élet súlypontjai áttevődtek a nap más időszakaira. Megváltozott a napirend és ez hatással van a sportolási szokásokra, az egészségtudatra. A hallgatók életminőségét kettősség jellemzi. Kevés idejük marad önmagukra. A férfiak heti sportolási alkalmainak száma szignifikánsan magasabb a nőknél. Ez a különbség a középiskolában is jellemző volt. Az is elmondható, hogy a középiskolában – nemtől függetlenül – többet sportoltak.

Komoly különbség van azonban a testnevelési kötelezettségek között a közoktatásban és a felsőoktatásban. A Debreceni Egyetemen a diploma szerzés feltétele a testnevelési követelmények teljesítése. Ezzel szemben a középiskolában a heti három óra a kötelező. A kötelező jelleg hiánya rontja a hozott igény mértékét. Ráadásul az egyetemen heti egy alkalommal történő részvétel a kritérium. Nehéz két óra alatt a délutáni vagy a hétvégi programokat vonzóvá tenni. Ezért kell a hallgatói igényekre figyelve, sokszínű projekteket kínálni. Törekedni az életmód sportágak tanítására, megerősítésére az egyetemi évek alatt.

Fontos intézkedés lehet, ha nagyobb számban kerülhetnek be sport tartalmú, szabadon választható – gyakorlati és elméletet is magába foglaló – kredit tárgyak az oktatásba. Ezzel reflektorfénybe kerülhetnek napi témák, problémák, melyek elősegíthetik a hallgatók testkulturális ismereteinek bővülését, mely hatással lehet az egészségtuda-

tos gondolkodásukra és a rendszeres testmozgás igényére. Ezekkel az ismeretekkel kezdve diplomás karrierjüket nagyobb eséllyel várhatjuk, hogy a régióban maradó fiatalok javíthatják a jövő lakosságának életképességét és életminőségét. Kruskal-Wallis analízis igazolta, hogy a férfiak heti sportolási alkalmainak száma szignifikánsan magasabb a nőkénel, ez a különbség középiskolában is jellemző volt (2. táblázat).

2. táblázat: *Heti sportolási alkalmak száma nemenkénti megoszlásban*

<i>Neme</i>	<i>Heti sportolási alkalmak száma jelenleg (minimum 30 perc alkalmanként)</i>	<i>Heti sportolási alkalmak száma a középiskolában (minimum 30 perc alkalmanként)</i>
Férfi	2,946	3,675
Nő	2,288	3,199
Szignifikancia	0,000	0,000

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

Elmondható még az is, hogy középiskolában többet sportoltak a hallgatók nemtől függetlenül. A férfiak heti sportolási alkalmainak száma szignifikánsan magasabb a nőkénel, ez a különbség középiskolában is jellemző volt. Elmondható még az is, hogy középiskolában többet sportoltak a hallgatók nemtől függetlenül. Az egyetemen megszűnt a kötelező jellegű testmozgás, éppen ezért azok a hallgatók, akik számára nem jelent életmódbeli szokást a testedzés nem keresi a minimálisnál több alkalmat. Elmondható, hogy minden karon csökkent a sportolási alkalmak száma.

A Kruskal-Wallis Analízis alátámasztja azt a feltételezésemet, hogy a középiskolához képest az egyetemi sportolás szignifikánsan csökken (3. táblázat).

3. táblázat: *Heti sportolási alkalmak száma karonkénti megoszlásban*

<i>Kar megnevezése</i>	<i>Heti sportolási alkalmak száma jelenleg. (minimum 30 perc alkalmanként)</i>	<i>Heti sportolási alkalmak száma a középiskolában. (minimum 30 perc alkalmanként)</i>	<i>Eltérés</i>
ÁJK	2,342	3,466	-1,124
AOK	2,658	3,686	-1,028
AVK	2,571	3,386	-0,815
BTK	2,398	3,127	-0,729
EK	2,382	3,372	-0,990
FOK	2,407	4,333	-1,926

GYTK	1,872	3,122	-1,250
HPFK	2,463	3,275	-0,812
IK	2,577	3,505	-0,928
KTK	2,753	3,505	-0,752
MK	2,553	3,682	-1,129
MTK	2,728	3,219	-0,491
NK	2,593	3,570	-0,977
TTK	2,662	3,230	-0,568
ZK	3,125	2,250	0,875
Szig	0,000	0,000	

Forrás: Kérdőíves vizsgálat (2007–2008) eredményei alapján saját szerkesztés.

A heti sportolási alkalmak száma a ZK-n és az MTK-n a legmagasabb. Ez azzal magyarázható, hogy a ZK hallgatóinak – a többi kartól eltérően- heti háromszor egy óra a kötelező azok számára, akik az adott félévben felvették a testnevelés tárgyat. Az MTK-n nagyon népszerű a kispályás labdarúgó bajnokság, amely heti több alkalommal is a tornaterembe csalja a sportolni vágyókat. A legjelentősebb csökkenés a FOK-on volt tapasztalható. Időbeli korlátaik rendkívül magasak, hiszen a gyakorlatok a késő esti órákig tartanak. Náluk a legnagyobb az eltérés, de a sporttevékenység fontosságát ők és ÁOK hallgatói értékelik a legjobbra.

Klaszterelemzés

Klaszterelemzéssel öt csoportot sikerült kialakítani a fent bemutatott főkomponensekre. Az ötös csoportosítás volt a legjobban elfogadható, mert ebben az esetben voltak a csoport elemszámok megfelelőek. Az elemzést a hierarchikus Ward módszerrel végeztem, a csoportosítást több távolságmértékkel kipróbálva az eredmények stabilnak mutatkoztak.

A kialakult klaszterek jellemzői

1. csoport: a sport fontos számukra, ezért nem testneveléssel, inkább más módon teljesítik a követelményeket, A DEAC sportéletét ők ismerik a legkevésbé. A középiskolai sport színvonalával a legelégedettebbek, az egyetemi sport színvonalával a legelégedetlenebbek. Legrosszabb a tanulmányi átlaguk, átlagos pénzt költenek sportolásra. A

sporteseményekre átlagos számban látogatnak. A heti sportolási alkalmak száma is átlagos. Ebben a csoportban az egyik legnagyobb az elsősök, a BSc-sek aránya.

2. *csoport*: a testnevelésórákkal teljesítik a féléveket. A sport átlagos szerepet tölt be életükben. Ők a középiskolai sporttal nem elégedettek, viszont az egyetemi sportolással relatíve jobban elégedettek. Sportteljesítményüket kevésbé ismerik el. Az átlagnál jobban tanulnak, átlagos pénzt költenek sportra. Magas a nők aránya. A felsőbb évesek aránya ebben a csoportban az egyik legmagasabb (20%), s ebben a legnagyobb a hagyományos képzésben hallgatók aránya (50%) is.

3. *csoport*: E csoportba tartozók ismerik legjobban a sportot az egyetemen. Az életükben a sport a legfontosabb. Az egyetemi és a középiskolai sportolás színvonalával átlagosan elégedettek, versenysporttal teljesítik a testnevelési féléveket. Úgy gondolják, hogy ezt a teljesítményüket megfelelően ismerik el. Gyenge a tanulmányi átlaguk. Közöttük van a legtöbb sportösztöndíjas. Ők sportolnak hetente a leggyakrabban, így volt ez a középiskolában és most is hetente. Az is tény, hogy e csoport tagjai költik a legtöbb pénzt a sportolásra, s ők látogatnak leggyakrabban sportrendezvényekre. A férfiak aránya itt a legmagasabb, kétszerese a nőkének. A felsőbb évesek aránya az egyik legmagasabb (20%). A hagyományos képzésben tanulók aránya az egyik legnagyobb. E csoportban a legkevesebb a BTK-s, és a legtöbb az AVK-s, és az ÁOK-s hallgatók aránya.

4. *csoport*: Az egyetemi sport színvonalával az átlagosnál jobban elégedettek. Átlagon felül ismerik a DEAC sportéletét. A sport viszont az ő életükben tölti be a legjelentéktelenebb szerepet. Ők költik a legkevesebbet sportra. E csoport sportol hetente a legkevesebbet. Ritkán járnak sporteseményekre, és az átlagnál rosszabb a tanulmányi eredményük. Magas a nők aránya. Ebben az egyik legnagyobb az elsősök, és a BSc-sek aránya. Az IK-sok aránya is ebben az egyik legnagyobb (10%).

5. *csoport*: az egyetemi és középiskolás sport színvonalát átlagosan ítélik meg, de kevésbé ismerik a sportéletet, és kevésbé jelentős a sport szerepe életükben. Azonban ők azok, akik nem testneveléssel, hanem egyéb módon teljesítik a testnevelést. Sporteseményekre ritkán járnak. A nők aránya ebben a csoportban a legnagyobb. A negyedévesek aránya ebben a legnagyobb. Itt van a legtöbb HPFK-s.

5. AZ ÉRTEKEZÉS ÚJ, ILLETVE ÚJSZERŰ EREDMÉNYEI

- 1. Ismereteim szerint, a kutatás elsőként vállalkozott arra, hogy komplex módon elemezze egy egyetem, a régió és az életminőségi program összefüggéseit és kölcsönhatásait, s a témára vonatkozó adatokat először dolgozta fel tudományosan.*
- 2. Először fogalmazódott meg az egyetemi sport tekintetében az EU sportpolitikája és a Nemzeti Sportstratégia és ezzel összefüggésben az egyetemi sport gyakorlati tevékenységének és fontosságának elméleti háttere.*
- 3. Empirikus, kérdőíves, vizsgálat alapján bebizonyította az életminőség, az egészséges életmód, az egyetemi sport és a tanulmányok közötti szoros kapcsolatokat, különös tekintettel a Debreceni Egyetemen folyó sport- és életminőségi programok megvalósítására.*
- 4. A kutatás konkrét hozzájárulást és gyakorlati útmutatást jelent a feladatok egyetemi szintű, intézményi, szervezeti és infrastrukturális feltételek megteremtése és javítása érdekében.*
- 5. Az egészséges és a mozgássérült polgárok számára is a testi nevelés a legkézenfekvőbb eszköz, mely a mindennapi jó közérzet és az élethosszig tartó egészséges életmód biztosítója. A formálódó személyiség legintenzívebb szakaszában – az egyetemi évek során szerzett gyakorlati tudás, tapasztalat és a megerősítő élmények járulnak hozzá az igény kialakulásához.*

6. AZ EREDMÉNYEK GYAKORLATI HASZNOSÍTHATÓSÁGA

A régiók fejlesztéséhez a sokféle elképzelés közül a legújabb az EU sportstratégiai jelentése. Az Európai Sport Tanács elismeri a sport társadalmi jelentőségét s azt, hogy a sport a XX. század és napjaink egyik meghatározó szociális jelensége. A sport az európai civil társadalomnak a legjobban szervezett társadalmi intézménye. A Fehér

Könyvben javasolt alaptényezők általánosan elfogadottnak tekinthetők. Erre szorosan támaszkodik hazánk Nemzeti Sportstratégiája.

Az európai intézmények elismerték a sport az európai társadalomban betöltött szerepének sajátosságát az önkéntességen alapuló struktúrákban az egészségügy, oktatás, társadalmi integráció és kultúra területén (Sport Éve, 2004.)

Az oktatás, a gazdaság, az életminőség, a versenyképesség, a kompetenciák az európai oktatáspolitikai gondolkodás legfontosabb területei. A XXI. század kihívásai-val szembe néző európai egyetemek a társadalommal és a gazdasággal kommunikálva keresik a fejlődés lehetőségeit.

Az egészség és az optimális életminőség meghatározó tényezőjévé vált a tudás, a képzettség, az innovációs készség a gazdasági teljesítménynek és az egyéni karriernek. Így megnőtt az egyetemekkel és főiskolákkal szemben támasztott határozott igény arra, hogy modern ismereteket és készségeket adjanak át a hallgatóknak, akik munkaképessége, életszemlélete dinamikus és képesek hosszú távon bekapcsolni szellemi potenciáljukat a gazdaságba. A munkaerőpiac elvárása a diplomásokkal szemben elsősorban a minőségi szakmai tudás, azaz a kreatív, gyakorlattal rendelkező, feladatmegoldó szakmai ismeretek. Tehát olyan értelmiségiekre van szükség, akik egészségesek és nagy munkabírásúak.

Az életminőség javítása szempontjából a Debreceni Egyetem szerepe is rendkívül összetett. A piacképes szakmai tudás átadásán túl, olyan vonzó, hallgató-barát légkört kíván kialakítani a mindennapi életben, amely ezen a téren is növeli az egyetem presztízsét. A lehetőségeknek számos területe van. A versenysport figyelemfelkeltő jellegén túl, olyan sportolói karriereket mutat be a fiataloknak, amely motivációt jelent. Büszkeségei elviszik az egyetem hírét a világba. Rendkívül jó reklámhordozó a minőségi versenysport.

A rendszeres testmozgást garantáló testnevelés egységes rendszerbe foglalása az első lépés volt azon az úton, amely a hallgatók figyelmét rajta tartja az egészséges életmódon. Szükségesnek látom, hogy direkt módon is motiválni a hallgatókat és lehetővé tenni olyan szabadon választható sport tartalmú tárgyak felvételét, amelyekért kredit pont adható. A napi feladatokat minőségi sportprogramokkal kell kiegészíteni, amelyekkel tömegeket tudunk mozgatni. A tapasztalatok szerint, a hagyományos tömegsport szemléletet kell kiegészíteni látványos, figyelemfelkeltő eseményekkel.

A Debreceni Egyetem beiskolázási stratégiája sokrétű és jól átgondolt. Tevékenysége meghatározó szerepű a régióban és országos tekintetben is. Szavának súlya van, így a felvételi eljárás során – a sporttevékenységért – adható plusz pontok rendszerének újragondolása mellé állva, nem csupán a végzett hallgatókra tehet hatást, hanem már a középiskolások gondolkodására is.

Szakértői vélemények szerint a napjainkban elterjedt rövid távú stratégia miatt a képző intézmények többsége input-orientált, azaz elsősorban a tanulók és hallgatók megszerzésében érdekelt. A ma alkalmazott rangsorok is hallgatói létszám szerint mőnősítik népszerűnek, azaz jónak az intézményeket. Az egyetemek életképességének fenntartásához azonban hosszabb távon elengedhetetlen elv a kimenet-központúság, azaz a szakképzett pályakezdők mennyisége, ismerete, kialakított készsége, személyisége stb. meg kell, hogy feleljen a gazdaság és a munkaerőpiac aktuális, illetve prognosztizálható követelményeinek.

Hosszú távra kell tervezni, ha fejlődést akar elérni az egyetem. A tervezéskor figyelembe kell venni az Unió és hazánk sportstratégiáját. Az egyetemi sport tevékenysége e téren sem izolált, így a megyék sportkoncepcióját is ismerni kell ahhoz, hogy partnerekre találjon a sport, az önkormányzati, az oktatási és az üzleti szférában.

Rendkívül fontos, hogy új eszközök álljanak a rendelkezésre. A testnevelés és a sport integrálásával olyan szervezi egység jött létre, amely összpontosítja a szervezési és oktatási potenciált, racionalizálni képes az anyagi és humán kapacitást. Egyedülálló szerkezetet alakított ki, melynek egyik legfontosabb eredménye, hogy a sport képviselheti magát a Rektori Tanácsban.

A hallgatói létszám rohamos növekedésével nem tartott lépést az egyetemi sport infrastruktúra. Az állami és az Unió pályázatok figyelésével célul kell kitűzni egy általános fejlesztési program megvalósítását. A fizetőképes és igényes hallgatói igény valós. A fejlesztésekhez szükséges saját bevételeknek elsősorban a saját hallgatói részvételre kell épülnie.

Debrecen sportlétesítményekben élen jár országos viszonylatban, azonban egyre kevésbé képes megfelelni a rohamosan fejlődő amatőr és professzionális sportnak. Az egyetemi sportprogram ugrásszerű fejlődése, a növekvő elvárások és a szűkülő városi lehetőségek az egyetem önálló fejlesztési programját sürgeti. Azonban több ponton is

találkozhatnak az érdekek., ugyanis a versenysportban szoros kapcsolat van az egyetemi és a városi sport között.

Az egyetem sportstratégiai célja, hogy a minőségi utánpótlás megismerje az egyetem által kínált sportolói karrier mintákat, és minél többen döntsenek úgy, hogy a Debreceni Egyetemen folytatják a tanulmányaikat. Ezért az utánpótlás szempontjából minél több fogadó sportágot ajánlott működtetni. A DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft. új gazdasági alapokra építve versenyeztet 22 sportágot. Szoros együttműködés van néhány nagy professzionális sportág és a DEAC között. A Debreceni Sportcentrum Kht. sportiskolás versenyzői több esetben adják a DEAC NB-s szakosztályainak utánpótlását. Bizonyos esetekben az egyetemi klub magának szervezte meg a korosztályos hátteret.

Amennyiben az egyetem a sport szerepének további erősítése mellett foglal állást, meg kell valósítani egy többszörös együttműködésre épülő speciális sportakadémiai rendszert, melynek alapját a város közoktatási intézményei és a DSC- Sportiskola adná. A következő fázisban az egyetem folytatná a tehetséges sportolók szakmai és sportszakmai képzését. Sikeres pályázatok elnyerése esetén a kiemelt sportágak preferálásával nyugati mintájú sportakadémia kialakítása lenne a javaslatom. Egyre több sportszövetség és vállalkozás dönt amellett, hogy saját rendszert alakít ki. A Debreceni Egyetem olyan tudásközpont, amelynek nem lehetnek versenytársai, amennyiben ezt a vállalkozást komolyan gondolja.

Meg kell teremteni azt a támogatási rendszert, amely tovább fejlesztheti a hallgatói tehetséggondozás rendszerét a sportolókra vonatkoztatva is. A 2005 óta működő egyetemi sportösztöndíj rendszer az amerikai egyetemi sportban ismert elveket kezdte beépíteni. Amennyiben sikerül külső forrásból is elérhető bevételek produkálni, a szisztéma fejlődni fog. A sikerét garantálná, ha az önkormányzat rendszeres támogatást szavazna meg, hiszen számos olyan élsportoló tanul az egyetem karain, akik nem a DEAC-ban versenyeznek.

További szándék, hogy az olimpiai sportágak sportszövetségeivel megállapodásokat kössön az intézmény. A Magyar Olimpiai Bizottság 2008-ban 22 felsőoktatási intézménnyel kötött megállapodást és működteti az Olimpikon Életút Programot. Évi 10 millió Ft sportösztöndíjat adományoz az olimpiai reménységeknek, akik valamelyik

magyar egyetem, főiskolán tanulnak. A Debreceni Egyetemen is vannak példaképek.. Egyelőre öt-hat hallgatója kap rendszeres MOB ösztöndíjat. A sportszövetségekkel megkötendő szerződések elősegítenék, hogy sikeresen működhessenek a sportág utánpótlás-nevelő műhelyei és célként jelölhetnék meg a Debreceni Egyetemet, ahol saját sportösztöndíj rendszerével, és egyéb előnyeivel segítheti a sportolók karrierjét.

Fontos, hogy a Debreceni Egyetem operatív lépéseket tegyen a népegészségügy és a sportegészségügy területén. Kutatási és fejlesztési kapacitása lehetővé teszi, hogy európai szinten is meghatározó szerepkört töltsön be. Ez mindenképpen elősegítheti az egyetemnek azt a törekvését, hogy európai léptékben is helyzetbe kerüljön az intézmény. Ebben a programban az egyik legnagyobb kitörési pont lehet a Nemzetközi Akkreditált Doppinglabor létrehozása. Ehhez jól kapcsolhatóak azok a karok, amelyek a Debreceni Egyetemen működnek.

A legfontosabb javaslat, hogy a sportprogram célkitűzései között szerepeljen a sporttudományos képzés, melyet az egyetem Szenátusa támogatott. Ezen a területen nincsenek hagyományai a oktatásnak, viszont rendelkezésre állnak azok az oktatók, amelyek megfelelnek az új sportszakok indításához. Régiós tekintetben a Debreceni Egyetem központi szerepet tölthet be az MSc szakok indításában.

Végezetül kiemelten fontosnak tartom, hogy olyan tevékenységet folytasson az egyetem, amely nem csupán az egyetemi polgárok számára jelent újdonságot és előnyöket. A szervezésekből nem szabad kizárni a fiatalokat és az időseket. A szabadidő-sport események szervezése központi látásba helyezi a Debreceni Egyetemet. A rendszeres sportolás és az egészségügy közös nevezője lehet az a mozgásterápiás program, amelynek épp az egyetem létesítményei és szakemberei adhatnának otthont.

Összefoglalva az egyetem életminőségre gyakorolt hatása nyilvánvaló. Szerepe így igényli, hogy tervszerűen és fokozatosan valósuljanak meg a céljai. A kapcsolódó stratégia egyes elemei katalizálják az egymással szorosan összefüggő programokat. Ennek társadalmi, gazdasági és így globális haszna nem kérdéses az Észak-alföldi régióban.

6.1. Az egyetemi sportprogram stratégiai jövőterve

A Debreceni Egyetemnek stratégiai szempontból katalizátor szerepe van. Az intézmény kapcsolatrendszere szerteágazó. Gazdaságilag, társadalmilag, szervezetileg egyaránt olyan funkciókat tud és kíván betölteni, amely tökéletesen alkalmazkodik az uniós elvárásokhoz, a hazai, területi igényekhez, illetve a sport alapterületeinek modern működése szempontjából is előremutató lehetőségeket kínál.

A sportprogram felkutatta a rendelkezésre álló – a témával összefüggő- dokumentumokat, elvégezte a helyzetelemzést, értékelt az információkat, mely kiterjedt a szereplőkre, a környezetre, a forráslehetőségekre, a képességekre, a működési feltételekre, a szervezeti felépítésre. Megfogalmazta a rövid távú célokat és periodizálta a feladatokat. A terv kölcsönhatásban veszi figyelembe az egyetem és a sport fejlesztési lehetőségeit, versenyképességét. Természetesen nélkülözhetetlen a hosszabb időszakban történő gondolkodás, melyet az alábbi stratégiai jövőterv foglal össze.

A sportlétesítmények központi szerkezetben történő működtetése lehetővé teszi a hallgatók kötelező testnevelésének fejlesztését. Cél, hogy a hallgatók minden félévben teljesítsenek valamilyen testnevelési, sport kritériumot, mely a heti rendszeres testmozgástól, a táborozásokon és a kiemelt és hétvégi versenyeken, programokon keresztül, egészen az egyetemi sportversenyek látogatásáig is terjedhet egy ideális rendszerben.

Az infrastruktúra fejlődésével javítani tudjuk a sportszolgáltatások színvonalát, melyekben valamennyi egyetemi polgár részt vehet. Természetes cél az is, hogy kiterjesszük kínálatunkat a város, a régió s olykor az ország lakosságára is. Az önszerveződő, ad hoc sportolás feltételeinek rendszerbe foglalásával növeljük a sportszerető polgárok körét. Erre eszköz lesz az egyetemi sportkártya bevezetése, mely kedvezményeket biztosít a használójának. Térítésmentesen használhat létesítményeket, eszközöket; kedvezményel vásárolhat sportfelszereléseket. A kártyával ingyenesen látogathatja majd a város profi sportversenyeit.

A különböző szakokon tanuló hallgatóknak szabadon választható kredit értékű sport kurzusokat kínálunk, mellyel még tovább fejlesztjük a hallgatók testkultúrális, egészség központú érdeklődését. Az egyetem részt vesz majd a sporttudományos képzésben és olyan szakembereket képez, akik aktívan kapcsolódnak be a régió és az or-

szág sportéletébe. A régióban élő fiatalok körében rendkívül vonzó továbbtanulási irány a testnevelő- edző és a sportszervező szak. Az egyetem elhivatottan igyekszik ezen a tudományterületen is kiemelkedő eredmények felmutatására. A program új eleme lesz majd, amikor évente rendezünk sportkonferenciákat és sport témájú fórumokat, amelyek segítik az intézmény hathatós törekvéseit.

A hallgatók kisebbik része képes sportolói karrierjük és tanulmányi terveik összekapcsolására. A program évről évre növeli azoknak a sportolóknak a számát, akik a Debreceni Egyetemen kívánnak diplomát szerezni. Ők azok, akik az egyetem válogottjaiban képviselik az intézményt az országos bajnokságokban. A nem élsportoló hallgatók számára kiírt versenyek népszerűségét ágazati sportversenyek szervezésével, rendezésével, egyetemi bajnokságok rendezésével növeljük. Ezeknek az amatőr sportolónak hirdetjük meg a Campus Olimpiát, mely a nyár közepén hívja találkozóra az ország sportszerető diákjait.

A minőségi versenysport deklarálása érdekében legeredményesebb sportágaink egyikében kontinens, vagy világversenyt rendezünk, mely előmozdítja a sportlétesítmény-fejlesztési terveinket és segíti a konkrétabb együttműködést a városi önkormányzattal. Ennek előzményeképpen folyamatosan vállaljuk az egyetemi országos bajnokságok debreceni rendezését, ahol szervezési gyakorlatunkat fejlesztjük.

Elsődleges cél, hogy olyan testnevelő tanárok dolgozzanak a Sportigazgatóságon, akik képesek eredményesen tevékenykedni valamelyik sportágban és hatékonyan járulnak hozzá a DEAC Sport Nonprofit Közhasznú Kft. sikereihez. Ennek érdekében továbbképzéseken vesznek részt, hogy képesek legyenek a friss sporttudományos eredményeket felhasználni.

Néhány sportágban az egyetem vállalja a fogadó klub szerepét, melyeknek az utánpótlását az önkormányzat sportiskolája biztosít majd. E sportágakban az egyetem magyar és külföldi hallgatói szerepelnek. (futsal, férfi- női kosárlabda, férfi röplabda). Míg más sportágakban az utánpótlást biztosítjuk. (Férfi kézilabda, labdarúgás, stb)

A magyar és külföldi sportolók, tevékenységének elismerésére, fejlesztjük a sportösztöndíj rendszert, melybe a rendelkezésre álló hallgatói forráson kívül, külső támogatókat is bevonunk, a közhasznú alapítványi rendszeren keresztül. A sportösztöndíj

rendszernek köszönhetően lehetőség lesz – a számunkra fontos sportágakban- külföldi sportolókat hívni próbajátékra, akik aztán az egyetem képzésébe is bekapcsolódhatnak.

A várossal és a régióval közösen, sport akadémiai rendszert indítunk, melynek a működtetője az egyetem lesz. A kiemelt sportágakba bevont fiatalok 10 éves koruktól, az egyetemi tanulmányaik befejezéséig vehetnek részt az akadémiai programban. Ezzel elsőként valósul meg olyan sportakadémia, melynek alapját egy egyetem biztosít majd.

A Debreceni Egyetem képzési profiljának köszönhetően működtetünk egy olyan mozgásterápiás programot, amelyben egyaránt részt vesznek orvos, gyógytornász, népegészségügyi, közgazdász hallgatók, testnevelők, edzők, vállalkozók. E programban prevenció és rehabilitációs feladatokat látunk majd el.

Az egyetemi sportlétesítményeinknek köszönhetően képesek leszünk régiós, illetve országos értelemben is, hogy sportközpont legyünk. A hagyományoknak megfelelően leszünk majd tenisz, labdarúgó, futó, úszó központ. Természetesen a fedett infrastruktúra növekedésével ezek a sportágak bővíthetnek majd. E központi jelleg szolgálja ki ezután a helyi és régiós profi sportágakat is.

Átadásra kerül egy nagy egyetemi sportközpont, ahol otthonra lelnek a testnevelők, edzők, hallgatói sportszervezők. Kialakul egy olyan aktív klubélet, mely elősegíti az egyetemi polgárok sportos szemléletének fejlődését. Ezzel egyidejűleg saját bevételekre is számíthat majd a sport rendszer, melyet a sport működtetésére lesz lehetősége felhasználni. A program eléri, hogy az egyetem mindenkori költségvetésének 0,2 százalékaival támogassa az egyetemi sportköltségvetést.

A fenti terv körültekintően fogalmazza meg a legfontosabb területekhez kapcsolódó stratégiai elemeket, célokat, melyek mindenkor kapcsolódnak az egyetem aktuális általános stratégiájához és lehetőségeihez.

7. PUBLIKÁCIÓK AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉBEN

Lektorált tudományos kötet idegen nyelven

1. **Nagy Á.** (2007): Civil kezdeményezések szerepe és lehetőségei az egészséges életmód kialakításában - A Debreceni Egyetem, mint Sportoló Egyetem Átfogó sportfejlesztési program (The University of Debrecen as a Sporting University Comprehensive development program) [In: Dancs H.(szerk.): Nemzetközi Kongresszusi Kiadvány.] Berzsényi Dániel Főiskola. Szombathely. 70–77. 0,5
2. **Nagy Á.** (2009): The regional role of the sport. [In: Nábrádi A. (ed.): Aspects and Visions of Applied economics and informatics. (ISBN 978-963-9732-83-4).] Debreceni Egyetem AVK, Debrecen. 4: 1169–1181. 0,4
3. **Nagy Á.** (2010): Demands, Advantages, and possibilities concerning the organization of university sport events [In: Nábrádi A. (ed.): International Conference on Tourism and Sport Management. (ISBN 978-963-473-378-2).] Debreceni Egyetem GVK, Debrecen: 559-569. 0,4

Lektorált tudományos kötet magyar nyelven

4. **Nagy Á.** (2007): Az egyetemi sportlétesítmények üzemeltetésének egy ígéretes modelljéről. [In: Gyömörei T. (szerk.): Sport és Testnevelés Kongresszusi Kiadvány.] SZE. Győr. 37–47. 0,25
5. **Nagy Á.** (2008): A hallgatói közreműködés jelentősége a Debreceni Egyetem Sportigazgatóságának tevékenységében. [In: Hédi Cs. (szerk.): MEFS Konferencia Kiadvány.] Salgótarján. 88–98. 0,25
6. **Nagy Á.** (2007): A Debreceni Egyetem életmód programja és kapcsolatrendszere. [In: Bendiner N és Bognár J. (szerk.): VI. Országos Sporttudományi Kongresszus.] MSTT, Budapest II. Kötet 35–39. 0,2
7. **Nagy Á.** (2009): Az ágazati sportversenyek lehetséges hatása a felsőoktatási intézményekben. [In: Hodossi S. (szerk.): Sport és spiritualitás Tanulmánykötet.] KFRTKF. Debrecen. 35–46. 0,2
8. **Nagy Á.** (2007): A Debreceni Egyetem sportprogramja. [In: Bendiner N és Mónus A (szerk.): V. Sporttudományos Konferencia Kiadványa.] MSTT. Budapest. 79–88. 0,2

Intézeti kiadvány magyar nyelven

9. **Nagy Á.** (2009): A Debreceni Egyetem sportja és életminőségi összefüggései. Debreceni Egyetem Agrártudományi Közlemények, Acta Agraria Debreceniensis 33: 17–30. 0,25
10. **Nagy Á.** (2007): A Debreceni Egyetem életminőségi programjának sportlétesítmény-fejlesztési igényei. Debreceni Műszaki Közlemények. 2: 41-57. 0,25

Idegen nyelvű folyóirat

11. **Nagy Á.** (2010): The Possible Future Plan of Hungarian Higher Education (University and College) Sports, its innovative tools and role in the framework of Hungarian Sport, through the example of the sports programme of the University of Debrecen. 2010. *Physical Education and Sport Pedagogy*. Megjelenés alatt. 0,4
12. **Nagy Á.** (2008): The Basic Concept of the Sports Programme of the University of Debrecen. [In: Boros-Balint J. (ed.): *Studia Educatio Artis Gymnasticae*.] Babes-Bolyai University. Kolozsvár. 2: 59–68. 0,4
13. **Nagy Á.** (2008): The sport-communication strategy of the University of Debrecen. [In: Boros-Balint J. (ed.): *Studia Educatio Artis Gymnasticae*.] Babes-Bolyai University. Kolozsvár. 2: 69–74. 0,4

Magyar nyelvű folyóirat idegen nyelvű összefoglalóval

14. **Nagy Á.** (2007): A Debreceni Egyetem sportprogramjának alapkonceptiója. Iskolai testnevelés és Sport 4: 14–15. 0,2
15. **Nagy Á.** (2008): A Debreceni Egyetem sportkommunikációs stratégiája. Mediárium. 2: 57–68. 0,2

Összesen: 4,5